

dávno prodělanými potížemi zazněly v letošních oslavách skryté i tóny temnější, avšak vše nasvědčuje tomu, že si provedené bilancování podrží pouze průběžný ráz. S vědomím, že některé hodnoty jsou natolik vzácné, že nikdy nebudou plně nahraditelné, se na jeho další účinkování na scéně sociologie těší řada zájemců z řad studentů, spolupracovníků i mnoha dalších kolegů. Přitom se kolega Sedláček zdá být předurčen pro jediný typ role, totiž charakterní. Takové, která postaví diváky do jednoho na stranu hrdiny. Takže obligatorní přání zdraví a mnoha dalších úspěchů lze chápat jako svého druhu derivaci: velmi si všichni přejeme mít tu čest znova se s Janem Sedláčkem setkávat ať už pracovně nebo jinak. Zaslouží si to ostatně i sama sociologie.

Jiří Buriánek

Velmi osobní gratulace Janu Sedláčkovi

Není jistě úplně obvyklé místo životopisné rekapitulace dát k životnímu jubileu veřejnosti k dispozici osobní dopis, který přece jen patří mezi jakási lidská privatissima – budou-li ovšem za nějaké dvacetiletí lidé vědět, co to je „osobní dopis“ a co to je „privatissimum“. Konstatuji tento poněkud pesimistický pohled do budoucna mimo jiné proto, že souzní s duchovním naladěním jubilanta: byl vždycky ve všem svém jednání a ve všech svých postojích pozoruhodnou jednotou pevné víry v budoucnost a umírněné skepse, že totiž nemáme příliš lhostejně spoléhat na to, že „ono to nějak dopadne“. On sám vstupoval do veřejných šarvátek poměrně málo, žil – jak říkají latini – spíše „v skrytu“, nezřídka ke škodě oboru. Ke škodě v tom prostém a jednoduchém smyslu, že jeho mimořádná skromnost, skutečná aristokratičnost ducha a až extrémní míra sebekritičnosti mu nedovolovaly vstupovat do diskusí a sporů, jež pokládal většinou právem za efemérní, a současně mu bránily uzavřít pedagogickou činnost soustředěnou především na dějiny sociologie syntetickou prací: z jeho pera by vyšlo dílo nepochybně faktograficky nesporné a myšlenkově invenční.

Jan Sedláček se narodil v Opočně, což jsem mu vždycky záviděl – to místo má opravdový *genius loci*. Vystudoval gymnázium ve Vrchlabí, v letech 1953–1958 filozofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde setrval nejprve jako asistent (PhDr. 1957), poté jako docent (1980) dějin sociologie. Podílel se autorsky na prvním solidním poválečném *Filozofickém slovníku* (1966), pro nějž napsal většinu sociologických hesel, pak na *Malém sociologickém slovníku* (1970), sám pak vydal dvě monografie, v roce 1969 *Pojem inteligence v sociologii* a v roce 1979 *Východiska Durkheimovy sociologie: Analýza a kritika*.

Mimořádné zásluhy má o uvedení řady polských autorů do českého sociologického kontextu. Bylo již nescíslněkrát napsáno, jakou roli hrála polská sociologie

při revitalizaci sociologie české a Jan Sedláček byl jejím nejkvalifikovanějším mluvčím. Kdyby nebyl učinil nic jiného (ale bylo toho nesrovnatelně více), než že k nám uvedl dnes již klasický spis Antoniny Kłosowské *Masová kultura*, učinil dosti pro rekonstituci sociologie kultury a zejména pro postupné ustavování toho, čemu se dnes říká mediální studia. Sedláček psal recenze, anotace, glosy, jubilejní připomínky velkých osobností polské sociologie (naposledy Jana Szczepańskiego), z jeho textů by se dal sestavit znamenitý sborník, který by podal poměrně plastický obraz našich vztahů k sociologii polské a snad i naopak. Nikoliv náhodou je Jan Sedláček čestným členem *Polské sociologické společnosti*, která je ovšem (na rozdíl od naší, bohužel) společností prestižní a reprezentativní.

Nemohu pominout samozřejmě smutné období normalizační. Říci, že se choval statečně, nevystihuje stav věcí: Jan Sedláček byl příkladem člověka, v němž mravní imperativ byl opravdu kategorický – věděl, kam smí (či spíše musí) svádění ustoupit a kam ustoupit nesmí. I proto zaštitil svou autoritou vydání trojsvazkových sovětských *Dějin buržoazní sociologie* (ostatně vůbec ne špatných, psali je autoři, kteří by u nás „prokádrování“ asi nebyli), na nichž jsme se mnozí aspoň jako překladatelé „přiživilí“. A to nebylo málo a nebylo to bez rizika.

Těžiště Sedláčkovy práce bylo vždycky ve škole, v práci se studenty. Vím, že ne vždycky byl potěšen jejich vztahem k sociologické tradici a že se trochu bál, že tendence zpřetrhat kontinuitu sociologického myšlení znamená podřezat kmen sociologického vědění. Měl a má v tom pravdu: bez klasického konceptuálního aparátu se ničemu v současnosti rozumět nedá.

To ostatní, to zcela osobní – za čím si stojím svou životní zkušeností a svým mnohaletým přátelstvím s jubilantem – přijměte laskavě v podobě dopisu, který je adresován sice jubilantovi samotnému, ale (ač tak nebyl zamýšlen) je i výpovědí tak říkajíc pro veřejnost. Lidí Sedláčkova formátu intelektuálního a morálního nemáme ani zdaleka nadbytek.

Drahý a milý Honzo,

ani už nevím, kolik je to let a kdy jsme se poprvé setkali. Vím ale přesně, co nás od počátku spojovalo – láska k oboru, odpovědnost za něj, společné zájmy literární, interest o polskou sociologii a společná práce na nikdy nedokončeném díle vzdělávání těch mladých a stále více se od nás vzdalujících.

Jsem Ti upřímně vděčen za všechna ta společná léta, zejména ovšem za ta, kdy nás neúprosný čas – spíše však zloba hloupých a zaslepenost nezralých – rozdělily a kdy jsme na společném díle pracovat nemohli. Nesmírně si cením Tvé osobní statečnosti, absolutní korektnosti a nikdy nezklamávající spolehlivosti. Byl Ti dán do vínku dar, který je v našem českém kotlíku vzácný, dar slušnosti, lidské vnímavosti a laskavé pozornosti spolu s neústupností mravní všude tam, kde jsi nemohl (protože jsi věděl, že vnitřně nesmíš) překročit

meze, ať už byly diktovány či dány kýmkoliv. I přes nesouhlas v jednotlivostech jsme byli vždycky zajedno v tom, že bez této vzácné vlastnosti, již je lidská slušnost, nelze dosáhnout ničeho, co by stálo na základech pevných a trvalých. Čas prokázal naši společnou pravdu.

I dnes, kdy máme možnost spolupracovat, setkávat se, samozřejmě stále řidčeji, jak čas a věk nám dovolují či spíše nedovolují, zůstáváš pro mě tím, čím jsi byl vždycky – příkladem absolutní korektnosti, neúplatnosti a čestnosti. Silná slova? Kdepak, to jen tak zní, protože je kolem nás příliš mnoho nestydatého hluku těch, kdo se dožadují práv, jež jim ne náleží, a příliš mnoho nepoučenosti těch, kteří by měli nejprve s pokorou naslouchat a teprve poté mentorovat.

Byl jsi vždycky dobrým učitelem, skromným badatelem, který nerozšiřoval svůj záběh do nesmyslných šířek (což činím já a s postupujícím věkem na to doplácím), naprosto spolehlivou a nezpochybnitelnou autoritou v dějinách sociologie světové i české, byl jsi pamětníkem, který – ačkoliv tolik dobrého i zlého musel uložit do své hlavy – nikdy nezneužil ani jediné informace. Tvoje obrana i těch, kteří si to zdánlivě nezaslouží, všude tam, kde to zavánělo křivdou, je vždycky činem impozantním. Naštěstí to dnes už není boj donquijotský.

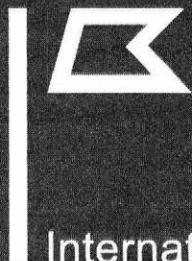
Drahý, milý Honzo, z celého srdce si přeju, abych ještě mnoho let ve zdraví a poklidu pozdního léta se s Tebou setkával, těšil se z drobných radostí a sdílel obavy o osudy věcí společných. Život nám většinou nedopřává příliš mnoho přátel – a je tomu tak dobře. Jsem z celého srdce a upřímně rád, že Tě mohu s vřelým a upřímným přátelstvím pozdravit k jubileu, na něž se – pravda – sice připravujeme celý život, ale většinou se z něho již netěšíme. Obhlédneš-li však ten lán, který jsi obdělal, bylo to dílo záslužné a velké.

A nejen za to Ti děkuji. Za přátelství, obětavost, pomoc a podporu ve chvílích zlých, za slušnost a charakterovou pevnost – za všechny ty vlastnosti, jejichž vzácnost doceníme vždycky většinou až příliš pozdě.

Bud' s námi ještě dlouho, těš se ze všech dnů, které Ti budou dány, a snad se raduj i z toho, kolika lidem jsi v životě způsobil radost a obdaroval je svou laskavostí a někdy i vládnou kritikou.

S upřímným přátelstvím a chlapeckou láskou Tvůj

Milan Petrusek

International
Visegrad Fund

www.visegradfund.org

Máte zajímavý visegrádský projekt? Pošlete nám ho!
Rendelekezik érdekes visegrádi pályázattal? Küldje el nekünk!
Macie ciekawy projekt wyszehradzki? Przyslijcie go do nas!
Máte zaujímavý višegrádsky projekt? Pošlite nám ho!

Mezinárodní visegrádský fond letos podpoří až 300 projektů v oblastech kultury, vzdělání, vědy a výzkumu, přeshraniční spolupráce, podpory turismu a výměny mládeže v zemích V4.

Více najdete na www.visegradfund.org

International Visegrad Fund
Drotárská cesta 46
811 02 Bratislava 1
Slovak Republic

*

Tel. +421 2 67 207 111
visegradfund@visegradfund.org